

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

4 juli 2005

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de dames Vera Dua en Mieke Vogels en de heren Jos Stassen, Jef Tavernier,
Eloi Glorieux en Rudi Daems –**

betreffende het Masterplan Mobiliteit voor Antwerpen (BAM)

VERSLAG

**namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie
uitgebracht door mevrouw Marleen Van den Eynde**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Johan Deckmyn, Pieter Huybrechts, Jan Penris, Freddy Van Gaever;

de heren Jos De Meyer, Frans Peeters, Johan Sauwens, Etienne Schouppe;

mevrouw Annick De Ridder, de heren Hugo Philtjens, Marc van den Abeelen;

de heren Herman Lauwers, Bart Martens, Joris Vandenbroucke.

Plaatsvervangers:

de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heren Christian Verougstraete, Rob Verreycken, Frans Wymeersch;

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, Tom Dehaene, Jan Verfaillie;

de heren Marc Cordeel, Patrick Lachaert, Jul Van Aperen;

de heren Gilbert Bossuyt, Flor Koninckx, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Peumans.

Zie:

390 (2004-2005)

– Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
I. TOELICHTING DOOR DE INDIENER	4
II. BESPREKING	5
III. STEMMING	8

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie besprak het voorstel van resolutie van de dames Vera Dua en Mieke Vogels en de heren Jos Stassen, Jef Tavernier, Eloi Glorieux en Rudi Daems betreffende het Masterplan Mobiliteit voor Antwerpen op dinsdag 21 juni 2005.

I. TOELICHTING DOOR DE INDIENER

De heer *Rudi Daems* stelt dat het voorstel van resolutie van Groen! gaat over het totale masterplan; de noodbruggen vormen daarvan een onderdeel. Hij wenst het debat dan ook open te trekken.

De aanleiding daarvoor is de beslissing van de Vlaamse Regering van 10 juni jl. om het Masterplan Antwerpen integraal uit te voeren en het systeem van tolheffing te behouden. De heer Rudi Daems vindt het goed dat de knoop is doorgehakt maar betreurt dat hij maar voor de helft is ontward. Deze regering heeft immers geen uitspraak gedaan over de timing van de werken en over een eventuele andere (bijkomende) financiering van het masterplan. De BAM deed dat tijdens de hoorzitting duidelijk wel.

Groen! heeft vorige week de behandeling bij hoogdringendheid van zijn voorstel van resolutie gevraagd, om twee redenen. Ten eerste was zijn interpellatieverzoek afgewezen omdat de kwestie als onvoldoende politiek zwaarwichtig werd bestempeld. De heer Rudi Daems vindt dat toch wel cynisch voor een dossier waar ongeveer 3 miljard euro mee gemoeid is en waarin een aantal knopen ontward zijn of gaan worden. Een tweede reden is dat de commissie ongeveer 15 uur hoorzittingen over de BAM en het masterplan achter de rug heeft, maar niet de kans heeft gekregen dit geheel politiek af te ronden en de regering daarover te ondervragen. Daarom is het positief dat minister Peeters nu nog aanwezig is. Het is toch niet meer dan logisch dat het parlement, bijvoorbeeld via een resolutie, een politiek signaal geeft aan de regering. In de bijlage bij het verslag van de voortgangsrapportage van de BAM (commissievergadering van 1 juni 2005) staat het antwoord van de drie bevoegde ministers op de vragen die hen na de hoorzittingen gesteld zijn: de heer Rudi Daems vindt dit ene A4-velletje een antwoord van de Vlaamse Regering onwaardig.

In 2000 besliste de Vlaamse Regering om een masterplan op te zetten en in 2003 werd de NV BAM opgericht, om de Antwerpse mobiliteitsproblemen zo integraal mogelijk aan te pakken. De klemtoon werd daarbij gelegd op een multimodale aanpak en op de gelijktijdige uitvoering van alle projecten (weg, water, openbaar vervoer en fiets).

Na de presentaties van de BAM van 15 en 24 februari in deze commissie en na de recente voortgangsrapportering op 1 juni, zijn er volgens de spreker enkele ernstige problemen komen boven drijven: een en ander is niet meer zo congruent met de oorspronkelijke beslissing van 2000. Er is ten eerste een stijging van de kost. Die was oorspronkelijk geraamd op 1,45 miljard euro en loopt nu al op tot 2,95 miljard euro. De Oosterweelverbinding neemt daarin een ongelooflijk exponentieel stijgend aandeel in.

Ten tweede loopt de uitvoering van bepaalde onderdelen van het masterplan vertraging op, en dan in het bijzonder de projecten die te maken hebben met openbaar vervoer, fietsers, waterwegen en de aanleg van de Groene Singel. Het lijstje van de vertragingen is integraal opgenomen in het voorstel van resolutie.

Ten derde kwamen tijdens de voortgangsrapportage van 1 juni weer enkele nieuwigheden in het BAM-dossier naar boven. Zo doken nieuwe inkomstenbronnen voor de financiering van het masterplan op, zoals een intrestvergoeding op de door BAM ingetekende obligatielening en een zogenaamde schaduwtol voor de terbeschikkingstelling van de door BAM opgerichte infrastructuur voor de partners. Vierde nieuwigheid, maar minder afkomstig van de cenakels van de BAM, zijn de ballonnetjes die opgelaten worden om de tijdelijke bruggen ‘tijdelijk’ te laten liggen.

De heer Rudi Daems gaat vervolgens dieper in op de rol van de politiek. Van op een afstand zou men kunnen beginnen denken dat de NV BAM, overwegend samengesteld uit topambtenaren en kabinetsmedewerkers, in deze de vrije hand heeft en krijgt om te doen en laten wat ze wil. En als dit beeld gaat overheersen, zal het destijds nog vrij brede maatschappelijk draagvlak steeds verder afnemen. De vrije tribune in De Standaard van het voorbije weekend van de heer Claeys, een van de trekkers in het pleidooi voor een goede stadsontwikkeling in de metropool, was in dat verband

veelbetekenend. Het zou daarom goed zijn dat dit parlement en de Vlaamse Regering iets meer op hun strepen zouden staan. Het gaat hier, na de TGV, toch om het belangrijkste mobiliteitsdossier van het jongste decennia. In het begin van de reeks hoorzittingen heeft deze commissie dat wel degelijk gedaan en dat heeft zijn effect gehad: de voortgangsrapportage van de BAM van 1 juni was meer dan degelijk.

Maar volgens de heer Rudi Daems heeft niet alles wat in de commissie is gezegd effect gehad. Wat is er bijvoorbeeld gebeurd met het standpunt van CD&V, die scherp heeft uitgehaald naar BAM wegens het gebrek aan transparantie, de hoge vergoedingen voor de bestuurders en de cumulatie van het mandaat van regeringscommissaris met dat van bestuurder van de NV Liefkenshoek? De CD&V dreigde er zelfs mee decretale initiatieven te nemen als BAM of de regering niet zelf zou ingrijpen. De heer Rudi Daems wil graag weten hoe het met dit dossier staat.

De heer Ludwig Caluwé heeft de voorbije jaren meermaals te kennen gegeven geen voorstander te zijn van een tol voor de Oosterweelbrug, maar eerder te pleiten voor een algemeen wegenvignet. Wat is zijn standpunt vandaag? Kartelpartner N-VA ging bij monde van voorzitter Bart De Wever nog verder en stelde bepaalde flankerende projecten rond openbaar vervoer en fietspaden ten gronde in vraag als de groene kers op de taart.

Groen! wil dat het masterplan integraal wordt uitgevoerd en meent dat alle partijen er zo over denken – het standpunt van N-VA en Vlaams Belang is evenwel minder duidelijk. Dat principe is inmiddels herbevestigd. Groen! wil ook de timing bewaren die in 2000 is afgesproken. De heer Rudi Daems meent te begrijpen dat de Antwerpse meerderheid daarover verdeeld is. Zijn fractie wil dat de noodbruggen op de Singel verdwijnen op het moment dat de lopende werken om de kleine ring te renoveren, achter de rug zijn. Dat de meerderheid in de stad Antwerpen zich daar achter schaaft, is al een positief voorteken. Tot slot wil Groen! duidelijkheid over de extra financiering en de zogenaamde schaduwtoel. Het masterplan mag geen Oosterweelplan worden.

De heer Rudi Daems hoopt op steun voor zijn voorstel van resolutie, zodat de commissie een politiek signaal kan sturen naar de Vlaamse Regering en 15 uur commissiewerk niet tevergeefs is

geweest. Hij hoopt op een debat ten gronde over de vier kernpunten van het voorstel. Hij wil zelf alvast een onvolkomenheid in het voorliggend voorstel van resolutie toegeven, met name het niet opnemen van enkele aanbevelingen inzake rapportering en transparantie die het Rekenhof gemaakt heeft. Maar dat kan met een amendement verholpen worden.

II. BESPREKING

De heer *Robert Voorhamme* wijst erop dat het gaat om een bijzonder complex dossier. Daarom noemt hij het uitstekend dat het parlement, en deze commissie in het bijzonder, meer inzicht heeft gekregen en een procedure heeft afgesproken om de zaak nauwlettend te blijven opvolgen. Dit is een dossier waarvan de grote principes in het begin zijn vastgelegd maar waarin, naarmate men het uitwerkt, nieuwe knelpunten aan bod komen en bijstellingen nodig zijn. Het parlement moet de evolutie van dit dossier zeer nauwgezet controleren en een oordeel kunnen uitspreken over knopen die worden doorgehakt, maar het mag niet in de rol van de uitvoerende macht kruipen. Het is de regering die moet beslissen; de BAM kan alleen maar technische voorstellen formuleren. De regering heeft trouwens al een eerste principebeslissing genomen maar zal nog op tal van andere domeinen knopen moeten doorhakken, onder meer over de financiële vertaling van het masterplan.

De heer Robert Voorhamme is er dus absoluut tegen dat het parlement nu in een resolutie gaat bepalen dat een aantal dingen waarover de regering nog niet heeft beslist, hoe dan ook zullen gebeuren. Het komt de regering toe hierover beslissingen te nemen, en het parlement om daarover te oordelen.

De integraliteit, de financiering en de timing van het masterplan zijn voor sp·a-spirit gewichtige punten die in de beoordeling zeker zullen meespelen, welke beslissing de regering ook neemt. De heer Robert Voorhamme vindt het misplaatst nu al over een resolutie te stemmen.

De heer *Jan Peumans* wijst erop dat de regering de afgesproken spelregels rond de voortgangsrapportage niet gevolgd heeft. Hij geeft de heer Robert Voorhamme gelijk als die stelt dat er een aantal niet bewezen items in de resolutie van Groen!

staan. Op 1 juni was er in de commissie een voortgangsrapportage van de BAM. De heer Jan Peumans vindt dat de antwoorden van de bevoegde ministers op de vragen die hij toen stelde, een aanfluiting voor het parlement zijn. Op een aantal van zijn vragen werd gewoonweg niet geantwoord; anderzijds stelde de heer Jan Peumans een heel aantal vragen bewust niet, omdat hij ervan uitging dat de regering zelf die eerste juni in commissie verslag zou uitbrengen omtrent de voortgangsrapportage van BAM. Het antwoord van de regering op de vragen van de heer Robert Voorhamme, de heer Rudi Daems en hemzelf vond de heer Jan Peumans beneden alle peil.

De spreker stelde vast dat er op 10 juni jl. door de regering een aantal beslissingen genomen werden. Dat vindt hij op zich aanvaardbaar, maar over de vertaling in de pers was hij niet te spreken. De situatie is door de tegenstrijdige berichten zeer onduidelijk. De heer Jan Peumans zou uiteindelijk willen weten hoe de zaken nu precies staan. Hij heeft alle lof voor de algemeen manager van de BAM, de heer Bruno Accou, die alle vragen correct beantwoordde: de manier waarop de BAM de rapportage naar het parlement gebracht heeft, vindt de spreker voorbeeldig. De regering verdient minder lof: het parlement heeft het recht de stand van zaken te kennen.

De heer Jan Peumans vindt dat hij mag besluiten dat alle persberichten leugens waren, als hij nu in deze resolutie leest dat een belangrijk uitgangspunt van de regeringsbeslissing van 2000 in het gedrang komt. Terwijl minister Kathleen Van Brempt beweert dat alles gelijktijdig uitgevoerd wordt, verklaart de heer Bruno Accou (van de BAM) dat de projecten in de tijd gespreid worden, en dat het voornaamste knelpunt de Oosterweelverbinding is. Bovendien was de heer Bruno Accou heel eerlijk in zijn antwoord op de vraag naar het Eurovignet: hij stelde voor daarover rechtstreeks aan Europa advies te vragen, omdat hij twijfels had.

Dezelfde spreker betreurt dat het parlement nu tot oktober moet wachten, maar hij hoopt dat de regering een duidelijk antwoord zal geven op wat in de pijlpijn zit, en wanneer wat gaat gebeuren.

De heer *Jos Stassen* vindt het normaal dat de regering een aantal zaken uitvoert. Maar omdat het over een project van 3 miljard euro gaat, vindt hij

dat het parlement niet zonder meer een afwachtede houding mag aannemen. Volgens hem heeft de top van de BAM uitspraken gedaan die een aantal regeringsbeslissingen rond gelijktijdigheid en financiering in vraag stellen: hij vindt het niet meer dan logisch dat het parlement daar dus een uitspraak rond doet. Hij stelt dat het parlement in het verleden al veel verder ging in het opnemen van de uitvoerende macht, onder meer in het rechtzetten van fouten van de voorgaande regeringen inzake het Deurganckdok en de uitvoering van de natuurrichtlijnen via een nooddecreet. Als een uitvoerend orgaan als de BAM de principes die in een regeringsbeslissing vastliggen in vraag stelt, vindt Groen! het normaal dat het parlement de regering om een herbevestiging vraagt. De heer *Jos Stassen* begrijpt niet dat een aantal fracties geen politieke discussie wil voeren: het gaat tenslotte om een project van 3 miljard euro.

De heer *Jan Peumans* vindt dat er sinds de voortgangsrapportage erg veel informatie is vrijgekomen. Hij blijft echter op zijn honger zitten als het op het standpunt van de regering aankomt.

De heer *Ludwig Caluwé* wijst erop dat de Vlaamse Regering in 1995 aan De Lijn, het Vlaamse Gewest, de haven en de NMBS vroeg om na te gaan wat moest ondernomen worden om Antwerpen voor een verkeersinfarct te behoeden. Alle mogelijkheden werden toen bestudeerd: finaal kwam men in 1998 met een 'masterplan', een lijst van nodige investeringen. Volgens de timing van die lijst zou de sluiting van de kleine ring, een essentieel onderdeel van de investeringen, in 2005 een feit moeten zijn. De spreker heeft altijd betreurd dat de vorige regering van die timing is afgestapt, en men na ellenlange politieke discussies deze lijst pas in 2000 hernam: in de nieuwe timing situeerde de Oosterweelverbinding zich pas in 2010. Indien men gewoon had verder gedaan, had men vandaag veel betere oplossingen voor de werken aan de ring gehad. Bovendien had men in dat geval van de renovatie kunnen gebruik maken om meteen ook het verkeer van de Singel op de ring te brengen: nu zal dat pas in 2011 zo zijn.

De heer *Jos Stassen* repliceert dat hij het de regering Van den Brande niet verwijt dat de zaak niet afgerond werd, waarop de heer *Ludwig Caluwé* repliceert dat alles klaar was om in 1999 beslissingen te kunnen nemen. De heer *Robert Voorhamme* stelt dat men er lang over gedaan heeft een

techniek te vinden om de gigantische werken te kunnen financieren. De discussie nam veel tijd in beslag omdat men heel zorgvuldig moest nagaan wat voor Europa aanvaardbaar was. Mevrouw Wivina Demeester en haar fractie maakten daarbij zeer constructieve opmerkingen over de technische haalbaarheid ten aanzien van Europa. Daarna moest een lokaal draagvlak gezocht worden, omdat het over een project met tolheffing ging. Al deze zaken waren erg tijdrovend.

De heer *Jan Penris* merkt op dat tijdens de regeerperiode 1995-1999 de commissie van Openbare Werken onder voorzitterschap van de heer Jaak Gabriels de mobiliteit in Antwerpen nauwgezet heeft onderzocht. Het sluiten van de kleine ring werd op dat moment niet als prioriteit naar voren geschoven. Daarna werd het masterplan ontwikkeld door een aantal ambtenaren zonder enige democratische legitimiteit. De heer Penris betreurt dat geen rekening meer wordt gehouden met de werkzaamheden uitgevoerd onder leiding van de heer Jaak Gabriels.

De heer *Ludwig Caluwé* wijst erop dat het masterplan in 2000 werd overgenomen door de Vlaamse Regering. Hij is van oordeel dat men sneller had kunnen werken. Het MER geeft aan dat een sturende tol aangewezen is om het aanzuigeffect door de Oosterweelverbinding te minimaliseren. Hij vindt het positief dat de inkomsten gebruikt kunnen worden om andere werken te financieren.

De heer *Carl Decaluwe* zegt dat enkele scherpe vragen en interpellaties de transparantie ten goede zijn gekomen. De meerderheid heeft overleg gepleegd over de vergoedingen. De spreker is bereid daarover te praten, mits dat item in de gepaste context wordt geplaatst. Er zal een inventaris gemaakt worden van de talrijke vragen die daarover reeds gesteld zijn. Voor de vraag over de positie van de regeringscommissaris verwijst dezelfde spreker naar minister Kris Peeters.

Minister *Kris Peeters* antwoordt dat de Vlaamse Regering beslist heeft over het verbeterde mid-dentracé. Daarnaast heeft de Vlaamse Regering beslist over het principe van de tol. Nog voor het zomerreces zal de Vlaamse Regering een belangrijke beslissing nemen over de exacte hoogte van de tol. Op dat moment zullen ook de vragen over de gelijktijdigheid en financiering beantwoord worden. Na het zomerreces beslist de Vlaamse

Regering over het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP). Minister Kris Peeters kan op dit ogenblik niet meer zeggen. Hij spreekt zich niet uit over thema's waarover de Vlaamse Regering nog niet beslist heeft.

De heer *Rudi Daems* vindt een aantal aspecten van het antwoord van de minister onduidelijk. Volgens de spreker verschuilt de minister zich achter een beslissing die nog moet genomen worden. Hij hoopt dat er binnenkort over gedebatteerd kan worden. Hij had graag nog wat uitleg gehad over de schaduwtoel, die sinds 1 juni in de BAM-documenten is geïntroduceerd. De bezorgdheid over de principes van 2000 zijn ingegeven door een gezond wantrouwen. In de teksten van BAM is er sprake van een uitstel, van nieuwe financieringsbronnen enzovoort. Er zijn dus redenen om aan te nemen dat de beslissing van 2000 zwaar onder druk staat.

De heer Rudi Daems wil niet in de plaats treden van de uitvoerende macht maar met het voorstel van resolutie een aantal fundamentele principes herbevestigen zoals bijvoorbeeld de gelijktijdigheid van werken. Hij wil graag rekening houden met de voortschrijdende inzichten van de heer Robert Voorhamme om zijn voorstel van resolutie desnoods bij te werken.

De heer *Jan Peumans* zegt dat de heer Accou de schaduwtoel heeft aangehaald in een voorbeeld. De regering zegt dat er in de voorstellen tot structurering van de financiering van de projecten Bin-nenvaart en Openbaar Vervoer geen sprake is van schaduwtoel. Dat is duidelijk.

De heer *Robert Voorhamme* vindt dat de hele discussie aantoont hoe wankel het voorliggende voorstel van resolutie is. In de hoorzitting met de BAM heeft de heer Bruno Accou gesproken over de Europese interpretatie van de financiering. De heer Bruno Accou heeft schaduwtoel enkel aangehaald als een bijkomend denkspoor voor financiering. De heer Bruno Accou heeft eveneens duidelijk gemaakt dat de regering en niet de BAM daarover beslist. De BAM kan alleen het voorbereidend denkwerk uitvoeren. De heer Robert Voorhamme begrijpt dat de oppositie een voorstel van resolutie formuleert om standpunten van het parlement te herbevestigen, maar de meerderheid heeft er geen belang bij om het wantrouwen in zichzelf uit te spreken.

III. STEMMING

Het voorstel van resolutie van de dames Vera Dua en Mieke Vogels en de heren Jos Stassen, Jef Tavernier, Eloi Glorieux en Rudi Daems betreffende het Masterplan Mobiliteit voor Antwerpen wordt met 11 stemmen verworpen.

De verslaggever,

Marleen
VAN DEN EYNDE

De voorzitter,

Marc
VAN DEN ABELEN
